

Örebro universitet

Utvärderingsavdelningen
Carl Sundström
BESLUT

2004-11-16
Reg.nr 641-1173-04

Ansökan om rätt att utfärda juris kandidatexamen

Örebro universitet ges rätt att utfärda juris kandidatexamen.

Ansökan

Örebro universitet har ansökt om rätt att utfärda juris kandidatexamen, 180 poäng. Med anledning av detta har Högskoleverket tillsatt en sakkunniggrupp för att granska ansökan. Gruppen har bestått av professor Lotta Westerhäll Vahlne, Göteborgs universitet (ordförande), professor Kent Källström, Stockholms universitet, professor Bengt Lindell, Uppsala universitet och Maria Billing, bitr. chefsjurist, Sveriges advokatsamfund.

De sakkunniga har granskat universitetets ansökan med underlagsmaterial. Det skriftliga materialet har kompletterats med intervjuer med ledning, lärare och studenter vid ett besök vid universitetet. Ett yttrande från sakkunniggruppen bifogas.

Bedömning

De sakkunniga anser att Örebro universitet har tillräckliga förutsättningar att uppfylla de mål för juris kandidatexamen som finns angivna i högskoleförordningen. Gruppen rekommenderar att universitetet ges examensrätten.

BESLUT

2004-11-16

Reg.nr 641-1173-04

Sid 2

Beslut

Högskoleverket instämmer i de sakkunnigas bedömning och beslutar bifalla Örebro universitets ansökan.

Detta beslut har fattats av universitetskansler Sigbrit Franke efter föredragning av utredare Carl Sundström i närvaro av avdelningschef Ragnhild Nitzler.

Sigbrit Franke

Carl Sundström

Kopia:

Utbildningsdepartementet

De sakkunniga

Prövning av rätt för Örebro universitet
att utfärda juris kandidatexamen

Innehållsförteckning

REKOMMENDATION	5
Uppdraget	5
Bedömargruppen	5
Arbetet	5
Högskolelag och högskoleförordning	5
Juris kandidatexamen	6
Prövningen	6
Juridisk utbildning vid Örebro universitet	7
Utbildningen	7
Organisation	7
Omfattning	7
Utbildningens uppläggning	7
Lärarkompetens och kompetensutveckling	8
Undervisningsformer	8
Examinationsformer	8
Lokaler och utrustning	8
Bibliotek och informationsförsörjning	9
Kvalitetsarbete och studentmedverkan	9
Yttrande över Örebro universitets ansökan om att utfärda juris kandidatexamen	11

Rekommendation

Bedömagruppen rekommenderar att Örebro universitet får rätt att utfärda juris kandidatexamen.

Uppdraget

Örebro universitet ansökte i mars 2004 om rätt att utfärda juris kandidatexamen.

Bedömagruppen

Högskoleverket har utsett professor Lotta Westerhäll Vahlne, Göteborgs universitet, professor Kent Källström, Stockholms universitet, professor Bengt Lindell, Uppsala universitet och Maria Billing, bitr. chefsjurist, Sveriges advokatsamfund till sakkunniga i verkets prövning av ansökan från Örebro universitet.

Arbetet

Bedömagruppen har tagit del av ansökan från Örebro universitet med bilagor, inklusive kompletterande material, som inkom i september 2004. Ansökan har omfattat en beskrivande text, uppgifter om lärarkompetens, utbildningsplan, kursplaner, utvecklingsplan och verksamhetsrapport.

Vid ett platsbesök den 14 september 2004 samtalade gruppen med universitetsledning, utbildningsansvariga, studenter och lärare.

Högskolelag och högskoleförordning

Villkoren för att få utfärda examina föreskrivs i högskolelagen och i högskoleförordningen.

De allmänna målen för grundläggande utbildning beskrivs i 1 kap. högskolelagen. All högskoleutbildning ska vila på vetenskaplig grund samt beprövad erfarenhet. Verksamheten ska bedrivas så att det finns ett nära samband mellan forskning och utbildning. Den ska avpassas så att en hög kvalitet nås såväl i utbildning som i forskning. Studenten ska ha rätt att utöva inflytande. Med en skärpning av en tidigare regel gäller från den 1 juli 2002 att den grundläggande högskoleutbildningen ska ge studenterna förmåga att göra självständiga och kritiska bedömningar, förmåga att självständigt urskilja, formulera och lösa problem, samt beredskap att möta förändringar i arbetslivet. Inom det område som utbildningen avser ska studenterna, utöver kunskaper och färdigheter, utveckla förmåga att söka och värdera kunskap på vetenskaplig nivå, följa kunskapsutvecklingen och utbyta kunskaper även med personer utan specialkunskaper inom området.

Juris kandidatexamen

Juris kandidatexamen uppnås efter fullgjorda kursfordringar om sammanlagt 180 poäng.

Av högskoleförordningens examensbilaga framgår att utbildningen utöver de allmänna målen ska uppfylla följande specifika mål:

För att erhålla juris kandidatexamen ska studenten ha

- förvärvat sådana teoretiska kunskaper och färdigheter främst inom civilrätt, processrätt, straffrätt, statsrätt, förvaltningsrätt, finansrätt och internationell rätt som behövs för att kunna komma i fråga för anställning som domare och verksamhet som advokat,
- förvärvat kännedom om sådana samhälls- och familjeförhållanden som påverkar kvinnors och mäns livsbetingelser,
- förvärvat kunskaper om hur fysiskt och psykiskt våld påverkar kvinnor och män,
- fått insikt i sådana ämnesområden, t.ex. rättshistoria, allmän rättslära och ekonomi, som kan vara av särskild betydelse för tillämpningen av de juridiska kunskaperna.

Härutöver gäller de mål som respektive högskola bestämmer.

Prövningen

Denna prövning har utgått från kvalitetsaspekter som utarbetats av Högskoleverket utifrån regler i lag och förordning och i samråd med universitet och högskolor.

Kvalitetsaspekterna är

- lärarkompetens och kompetensutveckling,
- utbildningens mål, innehåll och organisation,
- ämnesdjup, ämnesbredd och yrkesrelevans,
- övergångsmöjligheter till forskarutbildning,
- kvalitetsarbete och utvärdering,
- studentmedverkan,
- internationellt perspektiv,
- bibliotek och informationsförsörjning,
- lokaler och utrustning samt
- kritisk och kreativ miljö.

För en diskussion om dessa aspekter hänvisar vi till högskoleverkets rapport Examensrättsprövning (Högskoleverkets rapportserie nr 2001:4 R).

Juridisk utbildning vid Örebro universitet

Juridisk utbildning i olika former har sedan mitten av 1970-talet bedrivits vid Socialhögskolan, sedermera Högskolan i Örebro, och sedan 1999 vid universitetet i Örebro.

För närvarande antas 120 studenter per år till det rättsvetenskapliga programmet, vilket kan omfatta 120 poäng (kandidatexamen med rättsvetenskap som huvudämne) eller 160 poäng (magisterexamen med rättsvetenskap som huvudämne).

Formellt är rättsvetenskapen sedan 2003 verksam inom Institutionen för beteende-, social- och rättsvetenskap (BSR), som förutom av rättsvetenskap består av ämnena socialt arbete och psykologi. BSR ansvarar för åtta olika program: psykologprogrammet, personal- och arbetslivsprogrammet, socio-nomprogrammet, sociala omsorgsprogrammen, magisterprogrammet i socialt arbete, behandlingsassistentprogrammet samt rättsvetenskapliga programmet med internationell inriktning. Forskarutbildning bedrivs inom ämnena socialt arbete, psykologi och rättsvetenskap.

Utbildningen

Organisation

Utbildningen är tänkt att ges vid Institutionen för beteende-, social- och rättsvetenskap (BSR).

Omfattning

Universitetet avser att anta 60 studerande till en juris kandidatutbildning och 40 till det befintliga rättsvetenskapliga programmet.

Utbildningens uppläggning

Juris kandidatutbildningen omfattar 180 poäng, varav 120 obligatoriska poäng och 60 valfria poäng. Ett självständigt arbete om 10 poäng ryms inom de 120 obligatoriska poängen, vilket innebär att studenterna kan ta ut en kandidatexamen efter fullgjorda 120 poäng. Utbildningen består av sex terminer grundnivå och tre terminer avancerad nivå.

Grundnivå:

Block 1: Rättens grunder, 20 poäng. Termin 1.

Block 2: Privaträtt, 20 poäng. Termin 2.

Block 3: Ekonomisk rätt, 20 poäng. Termin 3.

Block 4: Rättsstaten, 30 poäng. Termin 4 och första hälften av termin 5.

Block 5: Europa och världen, 20 poäng. Senare hälften av termin 5 och första hälften av termin 6.

Block 6: Självständigt arbete, 10 poäng. Senare hälften av termin 6.

Avancerad nivå:

Två kurser är obligatoriska på avancerad nivå: Vad är rätt? – praktisk tillämpning och teoretisk reflexion, 10 poäng, och ett självständigt arbete om 10 eller 20 poäng.

Övriga 30 – 40 poäng har studenterna själva stor frihet att utforma. De kan välja såväl mer inträngande juridiska studier inom ett eller flera särskilda ämnesområden (specialkurser), som breddning såväl inom som utom det rättsvetenskapliga området, t.ex. kurser i språk, statskunskap, sociologi eller ekonomiska ämnen. Ett individuellt studieprogram omfattande denna nivå fastställs för varje student. Detta ska vara godkänt av studierektor.

Lärarkompetens och kompetensutveckling

Vid Örebro universitet finns inom ämnet rättsvetenskap åtta disputerade forskare, varav en professor, två docenter och fem disputerade ordinarie lektorer. Dessutom finns ytterligare fem ordinarie lektorer, en tjänstledig ordinarie lektor, fyra universitetsadjunkter, två tillförordnade adjunkter, en timplärare och tre undervisande doktorander.

En tjänst vid Örebro universitet som professor med processrättslig inriktning ska utlysas under 2005. En lektorstjänst med civilrättslig inriktning är under tillsättning.

Utöver de lärare som är anställda har institutionen även rekryterat ett stort antal externa lärare vilka ska tjänstgöra som gästföreläsare, seminarieledare och i några fall som examinatorer inom utbildningen. Två gästprofessorer medverkar regelmässigt i undervisning och forskning.

Undervisningsformer

Förutom mer traditionella föreläsningar, lektioner och seminarier ska ”work-shops”, processspel och rollspel av olika slag förekomma. Undervisningen ska utmärkas av variation och flexibilitet och den pedagogiska grundtanken har influenser av problemorienterad inläring och s.k. ”case-metodik”.

Examinationsformer

Liksom undervisningen ska examinationen präglas av variation. Examinationsformerna kommer således att bestå av salskrivningar, men även av hemtentamina och muntliga tentamina.

Lokaler och utrustning

Den rättsvetenskapliga undervisningen bedrivs i moderna och välutrustade lokaler. I biblioteket har de studerande tillgång till datorer för informations-sökning

Inför inrättandet av en juris kandidatutbildning planeras en särskild rättegångssal för process- och förhandlingsspel.

Bibliotek och informationsförsörjning

Universitetets bibliotek innehåller grupprum, läseplatser och datorarbetsplatser. Studenterna har tillgång till databaser med vetenskaplig litteratur on-line. Ämnet rättsvetenskapen har tillsammans med biblioteket under de senaste två åren bedrivit ett projekt rörande samverkan mellan utbildning och bibliotek. Bibliotekets tillgång till monografier, läroböcker, m.m. inom rättsvetenskapen är dock bristfällig och arbetet med att förstärka det juridiska bokbeståndet pågår. Universitetsstyrelsen har ställt särskilda medel till förfogande för detta ändamål.

Kvalitetsarbete och studentmedverkan

Vid institutionen finns en rättsvetenskaplig ämnesgrupp, som uppmärksammar kvalitetsfrågor. I ämnesgruppen, som sammanträder varannan vecka, deltar studentrepresentanter. Vid universitetet finns dessutom en juridisk förening.

Kursvärderingar – muntliga och skriftliga – genomförs på samtliga kurser.

Yttrande över Örebro universitets ansökan om att utfärda juris kandidatexamen

Vår bedömning är att Örebro universitet har tillräckliga förutsättningar för att inrätta juris kandidatexamen. Knuten till institutionen finns en överlag kompetent lärarstab med god sammanhållning. Utbildningens beroende av externa lärare är dock relativt stort, vilket medför sårbarhet.

Utbildningens uppläggning är genomtänkt och ambitiös och engagemanget hos utbildningsansvariga och lärare är stort. Inrättandet av utbildningen har dessutom ett starkt stöd av universitetets ledning, som garanterar att resurser kommer att ställas till förfogande. Sammanfattningsvis anser vi att grunden för en juris kandidatutbildning är lagd vid Örebro universitet.

För att garantera utbildningens långsiktiga stabilitet och kontinuitet vill vi ge följande rekommendationer till Örebro universitet:

Under år 2005 kommer en professur i processrätt att inrättas vid Örebro universitet. Vidare kommer en lektor att rekryteras till undervisningen på juris kandidatprogrammet. Bedömargruppen anser att lärarstaben bör stärkas ytterligare med en professor utöver den som ska rekryteras i processrätt. Denna professur bör inrättas i civilrätt eller i straffrätt. Vidare bör det inrättas en tjänst på docentnivå i central civilrätt (obligationsrätt och sakrätt). Dessa tjänster är nödvändiga för att universitetet ska kunna erbjuda fördjupningskurser i ämnen av central betydelse för rättsväsendet.

Flera av lärarna har förmånliga forskningsvillkor, men forskarutbildningen befinner sig i ett tidigt uppbyggnadsskede med endast tre anställda doktorander, varav en verksam till 50 procent. För att stärka forskningsmiljön borde ytterligare två doktorander anställas.

Arbetet med att förstärka samlingen av juridisk litteratur vid Örebro universitets bibliotek, som enligt uppgift pågick vid tiden för Högskoleverkets prövning hösten år 2004, måste fortsätta.

Vi vill dessutom tillägga att man vid Örebro universitet i utbyggnaden av utbildningen bör överväga behovet av jurister och vilket ansvar man har för utexaminerade studenter. Vid universitetet menar man att när den första kullen av studenter tar sin examen år 2010 kommer en pågående "judikaliserings" av samhället, i kombination med pensionsavgångar, att resultera i en klart ökad efterfrågan på jurister. Tillsvidare är dock arbetsmarknaden för jurister inte gynnsam, något som man också är medveten om vid universitetet. Det finns således risk för att man utbildar till arbetslöshet. Att ett antal platser inom det rättsvetenskapliga programmet därför finns kvar framstår, enligt bedömargruppen, som ett bra sätt att behålla en viss bredd inom utbildningen. Vid vårt besök framgick dock att det finns en något motstridig bild vid universitetet av huruvida det rättsvetenskapliga programmet verkligen kommer att finnas kvar. Enighet om framtiden för det rättsvetenskapliga programmet bör uppnås, inte minst för att ge studenter som sökt sig till programmet långsiktig trygghet.